

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו שבת פרשת ויצא תש"פ לפ"ק

ויצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף קל"ב

בסעודת שבת קודש

שבת עלי' לתורה של נכדו החתן הרב שלמה זלמן שליט"א בן לבנו הרה"ג רבי יואל משה מרדכי שליט"א

הלא כל זה הוא רק מתפלת אבותיו במקום הזה, הן מתפלת אבותיו בהעקידה, ושוב קודם חתונתו הלך יצחק לשוח באותה שדה, וכל מעלותיו ומדריגותיו זכה רק בכח התפלות הללו. וכי אני לא צריך לתפלה עבור בני ביתי, כאשר אני מתכוונן כעת לצאת לנישואי אשה ולהעמיד שבטי י-ה, ויהיב דעתיה למיהדר.

*

וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי (כה-טז). ונראה דהנה האדם נברא בטבעו שצריך לישן בלילה, ולא איברי ליליא אלא לשינתא (עירוין סה). ולכאורה יש להבין לאיזה צורך ברא ה' את האדם בטבע כזה שיצטרך לישון. ונראה כי הנה התורה הקדושה אי אפשר להבין ולהשכיל רק בגוף חומר יהודי שמזוכך מהאבות הקדושים. וגויי הארץ לא יוכלו להבין אפילו מה שקטני נערי בני ישראל מבינים. ולא עוד, אלא גם בישראל עצמם, יותר שגופם מזוכך, הם משיגים יותר בתורה. ואמרו על חסידים הראשונים שתורתן משתמרת ומתברכת (ברכות לב: ובירושלמי שם). ועם כל זאת האדם מוגבל עד כמה יוכל ללמוד ולהשיג כי חומר הגוף מעכבתו.

אמנם בזמן שינה, שנפרד הנפש מהגוף, ונשמתו עולה למעלה, אז יוכל להשיג השגות התורה בלי גבול,

ויפגע במקום וילן שם וגו' (כה-יא). ברש"י כי מטא לחרן אמר אפשר שעברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי בו, יהיב דעתיה למהדר, וקפצה לו הארץ (חולין צא:). ע"כ. וראיתי בשם הגאון מטשעבין בעל שו"ת דובב משרים זצ"ל שביאר, מה היה סבור מעיקרא שלא חשב להתפלל שם, ומאי קסבר לבסוף שהחליט לשוב. ואמר כי יעקב איש תם יושב אהלים, באהלי שם ועבר, היה סבור כי תלמוד תורה עדיפא מתפלה, שתורה חיי עולם ותפלה חיי שעה (שבת י.). ואין כדאי לבזבז הזמן בתפלה, כי תורה עדיפא, לכך לא נתעבב להתפלל שם. אבל אחר כך נתישב, אז קלוגער ווי דער טאטע דארף מען נישט זיין ע"כ. וזה מוסר השכל על שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך (משלי א-ח), שכמה פעמים מפקפקין על מה שראה אצל אבותיו או רבותיו, וטוען כי אין הדברים מכוונים כהלכה, ויש לידע כי יותר חכם מהאבא לא צריכים להיות. וגם יצחק אבינו לא היה עם הארץ, וידע גם כן כי תורה חיי עולם ותפלה חיי שעה, ואף על פי כן בזבז זמנו בתפלה, ויצא יצחק לשוח בשדה (כד-ג), הלך דרך ארוכה עד מקום המקדש להתפלל שם, כי זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד (שם).

ויש להוסיף, שנתן לב להתבונן באיזה זכות הוא עצמו התגדל להיות יושב אהלים, ולהגיע לכל מדריגותיו,

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

ברגשי גיל ושמחה ומתוך שבח והודי' להשי"ת, הננו מגישים מעומקא דליבא, ברכת מזולא טבא וגדיא יאה, קדם עטרת ראשנו

~ כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ~

לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת נכדתו למזל טוב

בת הרב רבי ברוך אייכענשטיין שליט"א חתן הרה"ג רבי אהרן ישעי' ראזנער שליט"א - דומ"ץ סאמבאטהעלי

יהא רעווא שיזכה לשובע שמחות ורב תענוג ונחת דקדושה מכל יו"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת גוא"צ בב"א.

כי אין החומר מפסיק. ואיתא בפרי עץ חיים (שער ק"ש שעל המטה סופ"א) מעשה שהיה ישן מורי [האר"י] ז"ל ביום שבת שינת צהרים, ונכנס רבי אברהם הלוי ומצאו שהיה מרחש שפתיו, בין כך ובין כך נתעורר הרב, אמר לו ימחול אדוני שהקצתי אותו משנתו, אמר לו ומה היה אדוני מרחיש בשפתיו, אמר לו חייך, שעסקתי עכשיו בישיבה של מעלה בפרשת בלק ובלעם דברים נפלאים, ואמר לו יאמר מעכ"ת לי מהני מילי מעלייתא, אמר לו חייך, אם הייתי דורש שמונים שנים רצופים יומם ולילה ממה שמעתי עתה, איני יכול להשלים ע"כ. וכיון שתכלית הבריאה היא עבור הצדיק, שבשבילו נברא העולם. ואמרו (יומא לה): אפילו בשביל צדיק אחד העולם מתקיים, שנאמר (משלי י"ב) וצדיק יסוד עולם ע"כ. על כן נברא האדם באופן שיצטרך לשינה, כדי שיוכל הצדיק להפשיט עצמו אז מחומר, ולהשיג השגה בתורה באופן נפלא.

ועל זה נאמר (שיר ה"ב) אני ישנה ולבי ער, קול דודי דופק פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי. והכוונה הוא, כי בא להעריך מעלת השינה אצל הצדיקים, כי בזמן שאני ישנה, אז 'לבי ער', שמתפשט הנשמה שבלב מהחומר, להבין ולהשכיל בתורת ה' במרומים, ואז קול דודי דופק פתחי לי אחותי, לקבל התורה ששומע מן השמים.

והנה יעקב היה עוסק בתורה, וכל ימיו לא שכב בלילה, רק כעת וישכב במקום ההוא, והשיג בחלומו מעשה מרכבה שלא זכה עד עתה לסודות אלו בתורת ה'. ולכן אמר וייקץ יעקב משנתו, קרי ביה ממשנתו (ב"ר ט"ז-י), שבתוך שינתו היה עוסק גם כן במשנתו, והשגות הללו עלו יותר ממה שהשיג עד עתה בהקיק. ועל כן אמר, 'אכן יש ה' במקום הזה', בתוך השינה יש גם כן התגלות אלקים, ואנכי לא ידעתי.

*

והנה הראו לו אז גודל מעלתו בשמים, שהוא נעשה מרכבה להשכינה, שראה אז מראה הסולם שעולה לכסא הכבוד, ושם נודע לו שצורתו חקוקה למעלה. וכמאמרם (חולין שם) שהמלאכים עולין ומסתכלין בדיוקנו של מעלה [פרצוף אדם שבארבע חיות בדמות יעקב], ויורדין ומסתכלין בדיוקנו של מטה, בעו לסכונה נפשיה [מחמת קנאה], מיד וה' נצב עליו [לשמרון] ע"כ. ואיתא בפרדס יוסף בפרשתנו (אות ז) בשם הרה"ק רבי שמשון מאסטראפאליע זצ"ל, שזהו שאמר יעקב, 'אכן יש ה' במקום הזה, שעד עתה ידע שחקוק בכסא הכבוד א'ריה כ'רוב נ'שר, אולם 'אנכי' נוטריקון א'ריה כ'רוב נ'שר יעקב, זה לא ידעתי ע"כ.

ויש לומר בטעם הדבר שהראו לו אז מן השמים גודל מעלתו, כי בשעה שבא אדם לידי מצב שהוא צריך

להתגורר בין גויי הארץ, ויתכן שיתערבו בגויים וילמדו מעשיהם, אז צריך לקיים ויגבה לבו בדרכי ה' (דברי הימים ב י"ז), לידע ולהכיר גודל מעלתו, אשר המה עם הדומה לחומר (יבמות ס"ב), לא כן בני ישראל הם בני מלכים, ורק אתם קרויין אדם (שם ס"א), ואין לבן אדם להתנהג כמו חומר, גם אם הוא צריך לישב יחד עמו. וכמו שהמליצו במה שאמר יעקב, עם לבן גרתי וגו', ויהי לי שור וחומר (ל"ב-ה). שביאר במה היה לו הכח והאומץ לגור יחד עם לבן עשרים שנה, ואף על פי כן תרי"ג מצות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים, שזה הגיע לי משום ויהי לי שור וחומר, שלבן היה תמיד בעיני, כמו שור וחומר, ואין לבן אדם להתנהג כמו בהמה.

ולכן קודם שירד יעקב לבית לבן, הראו לו ליעקב גודל מעלתו, שהוא עצמו סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, שכל פעולה שעושה בארץ, תהיה ממנו פעולה למעלה בשמים, כי ישראל נותנין כח במעשיהם בגבורה של מעלה, על דרך (תהלים סח-לה) תנו עוז לאלקים (איכ"ר א-לג). וגם הראו לו שה' נצב עליו דייקא, שהוא מרכבה להשכינה. וכאשר ישכיל לדעת זאת, ידע איך מוטל עליו להתנהג גם בהיותו יושב בבית רשעים. וכאשר ראה יעקב כל זאת, אמר 'ואנכי לא ידעתי, עד עתה לא הכרתי וידעתי מי 'אנכי', גודל המהות שלי, ועד כמה מגיע מדריגתי שאני מרכבה לשכינה.

וזהו הענין שמצינו ביוסף במצרים בעת הנסיון, שהיה שם יהודי יחידי בכל הארץ, והנסיון היה גדול מאד, ואמר הכתוב ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו (ל"ט-יא), ואמרו חז"ל (סוטה לז:) שנראית לו דמות דיוקנו של אביו - והיינו שהתבונן בדמותו של אביו שירד לבית לבן, שמצבו אז היה דומה למצב שאני עומד כהיום, יהודי יחידי בבית עכו"ם, ונשאר בקדושתו, ובא משם שלם בתורתו וצדקתו, בשביל שהתבונן בגודל מעלתו, ובזה התחזק שלא יכשל, כן גם אני נמצא במצב כזה, ולא אשחית את נחלתי לטנף עצמי בחטא.

*

והנה בפרשה זו אין שום הפסק מתחלתה עד סופה, כשאר פרשיות שיש בהם הפסק בסימן פ' או ס'. ונראה כי הכתוב אומר בעת שובו מבית לבן, ויבא שם שלם (ל"ג-יח). ובגמרא (שבת לג:) שלם בתורתו ע"ש. והענין הוא, כי יעקב היה איש תם יושב אהלים, כל ימיו היה באהלה של תורה ובמחיצתו של אביו יצחק, ועכשיו מוכרח מחמת עשו לברוח, ולעזוב את בית הורתו ובית מדרשו, וללכת למקום עובדי עבודה זרה, ולגור בבית לבן אשר ברשתו רצה לעקור את הכל. ודרכן של בני אדם במצב כזה, להיות מדוכא ונשבר לשברי שברים, כנופל מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, ולפי ראות העין היה זה יום המר ביותר של חיי

שום חשיבות במה שאינו כועס, כי מי שלא מכעיסין אותו, לא מושלם במדת הכעס במה שאינו כועס. וכמו כן היושב בדד, שאין לפניו על מי להשתלט, זה לא מבטא ענותנותו, ואינו מושלם בזה במדת הגאווה, והקב"ה אומר לישראל, חושקני בכס, שאפילו בשעה אני משפיע לכם גדולה, אתם ממעטין עצמיכם לפני (חולין פט.).

וזהו שאמרו ויבא יעקב שלם, שם בבית לבן הגיע לשלימותו, עם לבן גרתי (לכ-ה), ותרי"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים, ושם קנה הודו והדרו. ולא עוד אלא שזכה להעמיד שם בדורות ישרים, שבטי י-ה, וממנה נתהווה הכלל ישראל, שזהו זכות העומדת לנצח נצחים, ועדיפא הרבה מהשלמת עצמו בבית עבר עוד עשרים שנה. וזהו הרמז בפרשה, שאין בה הפסק, משעה שנאמר ויבא יעקב מבאר שבע, עד שובו מלבן, ויפגעו בו מלאכי אלקים, אם כי בעשרים שנה הללו, עזב בית מדרשו, לא נפסק כלל שמחתו בה, ורוחו לא נשבר כלל, אם זהו רצון הבורא יש לקבלו בשמחה. וכדוגמת מאמר הצדיקים, שבן ישראל צריך להיות עבד נאמן לקונו, ולהיות דוגמת כלי שמונח ברשות האדם, שעומד מוכן לקבל, הן כשנותנין בתוכה דבר מר, או נותנין בה דברים מתוקים. ועל דרך זה היה יעקב אבינו, אין הפסק בפרשה זו, שמקבל כל דבר באהבה.

יעקב, אבל יעקב קיבל הכל על עצמו בשמחה, הוא בטל כל כולו לרצונו של אדונו, ואם מן השמים מסבבין לו כן, הוא מקבל אותו באהבה. וכמו שאמר הכתוב וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם (כט-א), וברש"י שנשא לבו את רגליו ונעשה קל ללכת ע"כ.

והראיה על זה הוא, ממה שאמרו חז"ל (שבת ל:) שאין שכינה שורה מתוך עצבות אלא מתוך דבר שמחה של מצוה ע"ש. ואם היה יעקב שרוי בעצבון ודכאון, לא היה אפשר שיתגלה עליו המראה הנפלאה שגילו לו מן השמים, שה' נצב עליו ויאמר אני ה' אלקי אברהם אביך וגו', והיה זרעך כעפר הארץ וגו', ושמרתוך בכל אשר תלך וגו'. ועל כרחק שהליכתו בדרך היה מתוך שמחה.

ובאמת הליכתו זו עשה אותו לכלי שלימה ביותר, ויבא יעקב 'שלם', שם בבית לבן השיג שלימותו האמיתית, כי היושב כל היום בבית המדרש, לא מזדמן לפניו שם דבר שיש בו נסיון לחטא, כי אין לפני עיניו דרכי הגויים, ורואה בעיניו רק דברים של קדושה, ואין יצר הרע שולט אלא במה שענינו רואות (סוטה ח.). לא כן הוא כאשר נמצא בסביבות רשעים, ורואה דרכיהם, והנסיגות הם נגד עיניו, אז מתגלה ביותר צדקתו של האדם. ולדוגמא, האדם שיושב בדד בביתו, ואין לו שום מגע עם אנשים בחוץ, אין

בסעודה שלישית

הרמב"ם (ה' מלכים ה-ט), דאסור לילך מארץ ישראל לחוץ לארץ, רק ללמוד תורה ולישא אשה מותר ע"ש. וזהו פירוש הפסוק, ויברח יעקב שדה ארם, והלא אסור לצאת מארץ ישראל, ולזה מתרץ ובאשה שמר, ולישא אשה מותר ע"כ.

וי"ש לומר עוד בטעמא שהותר לו ליעקב לצאת לחוץ לארץ, והוא דהנה ברש"י פירש, ויצא יעקב מבאר שבע (כה-ז), מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם וכו', יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה ע"כ. וביאר בקדושת לוי בפרשתנו, דלכאורה תקשה שהכתוב היה לו לומר, ויצא יעקב מבאר שבע וירד' חרנה, שכן בכל מקום שמדובר ביציאה מארץ ישראל לחוץ לארץ, נאמרה לשון ירידה (כמבואר ברש"י דברים א-כד), מכיון שארץ ישראל גבוהה מכל הארצות (זבחים נד). אמנם עיקר גובהה של ארץ ישראל היא ברוחניות, עבור גודל קדושתה, מה שאין כן יעקב התלבש בקדושת ארץ ישראל, וכשיצא מבאר שבע פנה אתו עמו הודה, שההוד שבארץ ישראל הלכה עמו לחוץ לארץ, ובכל מקום היותו שם היה ארץ ישראל עמו, ולפיכך לא נאמר וירד חרנה, שיעקב לא ירד כלל. וזה הראה לו ה' גם במה שנעקר הר המוריה ממקומו ובא לחוץ (חולין צא:). להורות לו שלא יהא מיצר על שהוצרך לצאת מארץ

במדרה, זו לא נמצא שום הפסק פרשה מתחלתה עד סופה, לא פתוחה ולא סתומה, וטעמא בעי. ונראה דהנה הנביא אומר בהפטורת פרשתנו, ויברח יעקב שדה ארם, ויעבוד ישראל באשה, ובאשה שמר (הושע יג-ג). וביאר במצודות כי יעקב ברח מפני עשו אל ארם, ושם עבד ללבן בעבור אשה היא רחל, ואחר זה חזר עוד לשמור צאן לבן בעבור אשה אחרת זו לאה ע"כ. ויש לומר הטעם שקרא אותו הכתוב 'שדה' ארם, ולא 'ארץ' ארם. דהנה מבואר ברש"י (כה-טז) כי מטא יעקב לחוץ, אמר אפשר שעברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי בו, יהב דעתיה למיהדר, וחזר עד בית אל, וקפצה לו הארץ (חולין צא:). והנה אמרו (פסחים פח.) כי מקום המקדש, אברהם קראו הר וכו', יצחק קראו שדה שנאמר (בראשית כד-טג) ויצא יצחק לשוח בשדה, יעקב קראו בית שנאמר (שם כה-ט) ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ע"כ. ואם כן באותו זמן שברח יעקב לחוץ, היה עדיין שם המקום שדה כמו שקראו יצחק. וזהו שאמר, ויברח יעקב 'שדה' ארם, שמתחלה ויפגע במקום, התפלל במקום המקדש שנקרא 'שדה', ומשם המשיך דרכו לארץ ארם.

ובמדרש יהונתן כתוב לבאר סמיכות הפסוק, משום דאיתא בגמרא (עין עבודה זרה יג.), ופסק כן

ישראל ע"כ. ואם כן באמת לא יצא יעקב לחוץ לארץ, שהמשיך עמו קדושת ארץ ישראל, והיה תמיד מסובב באוירא דארץ ישראל גם בבית לבן.

והנה התחלת פרשה זו מספרת שהיה יעקב עומד בארץ ישראל, ועמד לצאת לחרן. וסופו של הפרשה היא חזרתו לארץ ישראל, ויפגעו בו מלאכי אלקים, מלאכי ארץ ישראל, ואם כן הפרשה כולה הם מאורעותיו בחוץ לארץ. ויתכן היה לחשוב שהיה אצל יעקב בימים הללו הפסק מקדושת הארץ. ולכן רמזה לנו תורה, שבפרשה זו לא נמצא שום הפסק, קדושת ארץ ישראל סיבב אותו במשך כל הזמן, מעת יציאתו עד חזרתו, כי פנה אתו עמו הודה זיוה והדרה של ארץ ישראל, שבהם היה מלובש כל הזמן.

*

ויתכן לומר עוד, כי מעלת קדושת הארץ היא בשביל שיש בה השראת השכינה, וה' שוכן בציון, ומי שמקושר בדעתו תמיד לקונו, ואינו מסיח דעתו ממנו לרגע, יש עמו השראת השכינה בכל מקום שהוא נמצא כמו בארץ ישראל, ולכן שפיר היה רשאי יעקב לצאת לארץ ארם.

והכתוב אומר (תהלים קלא-ב) אם לא (לשון שבועה), שויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו, כגמול עלי נפשי

(שויתי עליך נפשי כגמול, יונק שדים, שהוא נתון עלי אמו. רש"י ע"כ. והכוונה על פי מה ששמעתי פעם משל, כי אדם הנוסע עם בני ביתו מביתו לעיר אחרת, דרך של איזה שעות, כאשר שואלין אותו באמצע הדרך באיזה מקום אנו נמצאים, הוא משיב שם אותו העיר שעובר בו כעת. וכאשר שואלים אותו לאחר שעה עוד הפעם, הוא משיב כעת אנו נמצאים בעיר אחר ששמו כך וכך. אבל כאשר שואלים לתינוק היכן אנו נמצאים כעת, הוא אומר אצל אמא. וגם אחר שעה ושעתיים ששינו ממקום למקום, הוא ישיב תמיד אני נמצא אצל אמא. והוא מפני שהתינוק אין לו שום עסק עם המקום שהוא עובר, כל מחשבתו ודעתו הוא מקושר רק לאמו. וכמו כן אמר דוד, כל העולם לא מעניין אותי, וכל מחשבותי הם רק לה', ונפשי כגמול עלי אמו, בכל מקום שהוא נמצא, משיב אני כעת אצל אמא.

ועל דרך זה היה ביעקב אבינו, שהיה מקושר עם בוראו, ולא הסיח דעתו ממנו לרגע, והמשיך עמו ההשראת השכינה שיש בארץ ישראל על כל הדרך שהלך, ותמיד היה רק בצל אמו דא שכינתא.

*

והנה אמרו (זבחים נד:) ארץ ישראל גבוהה מכל הארצות, ובית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל, דכתיב (דברים יז-ח) וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו ע"כ. וכמו כן ברוחניותה, ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות,

הר הבית מקודש ממנו וכו', קודש הקדשים מקודש מהם (כלים א-ו). ונראה דזה תליא בזה, ושניהם עולים בקנה אחד. ומתחלה נבאר הכתוב, מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום ה', עדותיך נאמנו מאד לביתך נאווה קודש ה' לאורך ימים (תהלים צג-ד). והמשך הכתובים לכאורה הם קשי ההבנה. ומה גם לומר על גבורתו של ה', שהוא אדיר מקולות מים רבים, הלא קול ה' שובר ארזים, וקול ה' חוצב להבות אש, שאין הקול בערך כלל לקולות מים רבים.

ונראה דהנה בבריאת העולם כתוב, ויעש אלקים את הרקיע, ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע (בראשית א-ז). ואיתא במדרש (ב"ר ה-ד) לא פירשו המים התחתונים מן העליונים אלא בבכיה וכו' ע"ש. והיינו שהמים השמיעו קול בכי אנן בעינן למיהוי קדם מלכא. וכדי לפייסם ברית כרותה למלח מששת ימי בראשית, שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבת, במלח, וניסוך המים בחג (רש"י ויקרא ב-ג). ולכן כאשר נשמעו קולות מהמים התחתונים, 'מקולות מים רבים אדירים' וגו', פייס אותם ה' במצות הכתובות בתורה בעת שיבנה מקדש ה', על כל קרבנך תקריב מלח, וניסוך המים בחג. ו'עדותיך נאמנו מאד', היינו מצות התורה, שהם מיוחדים לביתך נאווה קודש', וזאת היתה הפיוס לקול הבכי של המים.

אמנם יש בזה עוד, כי ההשתוקקות של המים להיות למעלה קדם מלכא, עדיין עומדת בתוקפה, וזה הסיבה שהמים שבים רועש תמיד, וגליו עולים למעלה, כי אין להם מנוחה במה שנשארו למטה בתחתונים, ומתנשאים לעלות תמיד לשורשם למעלה במרומים, אלא שהקב"ה משפילם וחוורים למטה. ופירשו הכתוב (תהלים פט-ו) בשוא גליו אתה תשבחם, כאשר הגלים מתרוממים, הקב"ה משבחם ומתפאר בהם עד כמה המה משתוקקים אליו ע"כ. וידוע לשון הזוהר הקדוש (ח"ב רע"מ מ:) דמלכא אתוסף חילא וגבורתא כד משבחין גבורתיה ואודן ליה. וישראל בהוא ספורא של יציאת מצרים, יהבין חילא למאריהון, ואיתוסף חילא וגבורתא לעילא ע"כ. ועל דרך זה כאשר מביטים מן השמים ורואים השתוקקות המים שמתנשאים לעלות למעלה, שמזה מתהווה הקולות של מים רבים אדירים, אתוסף חילא וגבורתא למעלה. וזהו שאמר, 'מקולות מים רבים אדירים משברי ים', שקולות אלו באים מהשתוקקותם לעלות למעלה, מזה עצמו 'אדיר במרום ה', ניתוסף כביכול למעלה במרום גבורתו.

והנה איתא במדרש תנחומא (אמור ה) שההרים נבראו לכבוש את התהום שלא יעלה ויציף את העולם ע"ש. והיינו שבהיות שהמים משתוקקים לשורשם לעלות למעלה, על כן באים ההרים לכבוש אותם שישארו במקומם. ומעתה מובן שבכל מקום שיש הרים גבוהים ביותר, זה מורה אשר שם התשוקה של המים לעלות במדה

מרובה יתירה, וצריכין הר גדול יותר לכובשם. ולכן מובן מה שארץ ישראל גבוהה מכל הארצות, וירושלים הרים סביב לה, כי בהיות ששם יש השראת השכינה ביותר, על כן שם ההשתוקקות של המים יתירה ביותר לעלות, וצריכין להרים גבוהים יותר לכובשם. ומקום הקודש הקדשים שהיא הקדושה היותר נעלה, שם צריכין הר גבוה עוד יותר לכבוש את המים. ועל כן מקום המקדש גבוה יותר מכל ארץ ישראל, אשר שם ההר גבוה עוד יותר, כדי לכבוש את המים (ועיין שמן ראש דברים חלק י"א דף תלט).

ואם כן שני הדברים הללו עולים בקנה אחד, דכיון שארץ ישראל גבוהה מכל הארצות ברוחניותה, וקודש הקדשים גבוהה יותר ברוחניותה מכל ארץ ישראל, על כן מקומה בגשמיות גם כן גבוהה יותר, כי שם השתוקקות המים לעלות הם במדה גדושה ביותר, וצריכין לזה הר גבוה יותר לכובשם, ועל כן הם גבוהות מכל המקומות.

ואם כן מה שביית המקדש נבנה במרום הרים, זה מעיד על גודל השתוקקות המים לעלות לה', שעבור זה צריכין להרים גבוהים לכובשם. וזהו המשך הכתוב 'מקולות מים רבים אדירים משברי ים', שהקולות הללו באים מגלי הים שמשתוקקים לעלות להיות קדם מלכא, מקולות הללו 'אדיר במרום ה', מתעלה גבורתו של מקום בשמים ממעל, כמלכא דאתוסף חילא וגבורתיה כד משבחין אותו. ויעדותיך נאמנו מאד', יש עדות נאמנה על זה, 'לבייתך נאווה קודש', ממה שביית המקדש נבנה נאווה במרום הרים, שזהו עבור גודל קדושתה, ששם המים משתוקקים ביתר שאת, וצריכין הרים גבוהים לכובשם.

*

עוד יש לומר, ומתחלה נבאר מה שאמר משה לישראל, שימו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי מעיד בכם היום וגו', כי לא דבר רק הוא מכם כי הוא חייכם (דברים לב-טו). והיא פליאה שיצטרך משה לומר לישראל, שהתורה אינה דבר ריק ח"ו, כי הוא חייכם. ופירש הגאון בעל חוות דעת זצ"ל (הובא בשו"ת מהרש"ם בהקדמתו לחלק שני), דהנה ידוע כי 'ישראל' נוטריקון יש שישם ר'בוא א'ותיות ל'תורה, וכנגד זה יש ששים רבוא נשמות ישראל, והם דבוקים באותיות התורה, שכל נשמה יונק חיותו מאות אחת שבתורה. וזהו שאומרים בתפלה, ומשמחתך ששמחת בו קראת שמו 'ישראל וישורון', שזה נוטריקון יש ששים רבוא אותיות לתורה. יש ששים רבוא נשמות'.

אמנם במספר בני ישראל יש יותר מששים רבוא, ומספרם שש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמשים (במדבר ג-לב), ומדיכין בא חיותם של השלושת אלפים הללו. [ועיין בתורת משה (פ' פקודי ריט): שנשמות אלו הם נמוכות מקליפת נוגה, מעורב טוב ברע]. אמנם בתורה יש

גם מקום שהוא חלק ופנוי וריק מאותיותיה, כגון בין פרשה לפרשה, ובין אות לאות, ובין חומש לחומש, וגם בזה יש קדושה נוראה, וגם שם מלא אותיות נסתרים וגנוזים שאינם נראים לעין, אשר משם יש שפע חיות להנשמות שאינם אחוזים באותיות התורה. וזהו כי לא דבר ריק הוא, שמקום הריקן לא תחשבו שהוא ריק, אלא הוא מכם, יש נשמות מכם שיונקים משם, כי הוא חייכם ע"כ. והוסיף עלה במהרש"ם, דזהו שאמרו (חגיגה כז), כפלא הרמון רקתך (שיר ד-ג), אפילו ריקנים שבך מלאים מצות כרמון. ולכאורה אם הם מלאים מצות למה נקראים ריקנים. אלא זהו בשביל שהם אחוזים במקום הריקן שבתורה ע"כ. (ועיין אבן שלמה סוף ספר במדבר בהשמטות). [ונתעוררתי כי לא דבר רק הוא מכם, נוטריקון מ'לאים מ'צות כ'רמון].

ויש לומר בזה עוד, דהנה מבואר ברש"י (ויקרא א-א) ומזהו היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיוט הלומד מן ההדיוט ע"כ. והנה ענין ההתבוננות נוגע לכל דבר, כי יהודי צריך לחיות עם חשבון, ולהתבונן תמיד במעשיו, ובין כל פרשה ופרשה בחייו, וכמו כן בכל ענין וענין, יש להתבונן על מעשיו, אם הם כהוגן או צריך תיקון. וגם ליתן שבח והודאה לקונו על כל הטוב שנעשה עמו. וגם מכל מאורע שנזדמן לפניו ללמוד ממנו מה שנוגע לו. וכמו שפירש הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל הכתוב (דברים ד-ב) ותמונה אינכם רואים זולתי קול, שאין אדם רואה שום דבר, שלא תהא בו קול שמדבר אליו ללמוד ממה שהזמינו לפניו.

ובהיות שהתורה היא יסוד בריאתה של עולם, ובי הציק הקב"ה וברא עולמו (עיין ב"ר א-א), וכל דבר שיש בעולם שורשה ומקורה היא מאותיות התורה. כמו כן כח ההתבוננות שניתן להאדם, שורשה היא מהמקום הריקן שיש בתורה, שזה ניתנה כדי להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין. וזהו שאמר כי לא דבר רק הוא מכם, שמקום הריקן שבתורה גם כן אינו לריק, כי משם נשפע השורש של התבוננות להעולם, שיחיה האדם עם חשבון תמידי, כי הוא חייכם, כי לחיות בלי חשבון אינה חיים, ורק היא חייכם. ושם היא שורש וחיות הנשמות הנמוכות שאין להם אות בתורה, כי הם נצרכים ביותר להתבונן בין פרשה לפרשה, איך עולה מעשיהם, ומה הם צריכין עוד לתקן.

וזהו שאמר הכתוב (תהלים מ-ח) או אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי, לעשות רצונך אלקי חפצתי. והוא כי כל אחד מישראל כתוב על הספר, שיש לו אות בתורה שממנו חיותו, והספר כתוב עלי, ששים רבוא אותיות נגד ששים רבוא נשמות. אבל לא רק הספר כתוב עלי, היינו האותיות שבתורה שהם הספר, אלא גם המגילה שהיא הקלף מקום הריקן, גם כן כתוב עלי, גם בה תלויות נשמות ישראל. ואותה מקום ריקן ניתן להתבונן לכל אדם

בין פרשה לפרשה, לעשות רצונך אלקי חפצתי, להתבונן איך לעשות רצונך אלקי, אשר זה חפץ לבבי.

אמנם יש עתים ומצבים שהאדם עובר, זמן של חשכות ועגמת נפש, אשר אז יש לעצום עיניו מלהביט על מצבו, ולצמצם הרהוריו שלא להתבונן במצבו, שלא יבוא ח"ו להתרעם על זה, אלא ישליך יהבו על ה', למסור עצמו כולו לרשותו, שה' ינהיגו כפי מה שעלה ברצונו, ואין להרהר ולהתבונן בין פרשה לפרשה. ונראה דוהו הענין שמצינו בשיעבוד מצרים, דמבואר ברש"י (בראשית מז-כח) ויחי יעקב בארץ מצרים, למה פרשה זו סתומה, לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו, נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השיעבוד שהתחילו לשעבדם ע"כ. ולכאורה דבר זה מבואר להדיא בסדר הכתובים, ואין צריכין לזה רמוז, שבפטירת יעקב הותחל השיעבוד. אך שבטי י-ה היו חיים תמיד בהתבוננות על כל דרכי חייהם, אבל כאשר התחיל שיעבוד הגליות, אז סגרו וסתמו ישראל את עיניהם ולבם, שלא להביט ולא להרהר על מצבם כלל, רק למסור עצמם תחת הנהגת המקום עמהם. וכמו כן לענינינו לגבי יעקב אבינו, שהוצרך לעזוב בית אביו ובית רבו, הבית המדרש שהיה יושב שם יותר משבעים שנה, ולהמשיך דרכו יחידי לבית לבן הארמי, שורש הטומאה, לא נתן לבו להרהר ולהתבונן בין פרשה לפרשה, אלא השליך כל יהבו על ה', ונתן שברו על ה' אלקיו בכל מה שיומין לפניו, ולכן אין בפרשה זו שום הפסק של התבוננות בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין.

*

אמנם בעידן חדותא, כאשר ה' מזמין לאדם ימים של שמחה בנישואי בנים ונכדים, אז הזמן גרמא להתבונן, וליתן לב על כל פרשה ופרשה ועל כל ענין וענין, כמה חסד ה' גבר עליו מיום שנולד עד שהגיע למצב מרומם זו. כמה גדולים חסדי ה' כאשר זוכים בזמנים אלו לגדל בנים תלמידי חכמים ויראי ה', שלמים בגופם ובתורתם, אין די מילין בפה להודות גם על אחת מאלף אלפי אלהים ורבי רבבות הטובות. ויש לשנן ולשלש כל היום הודאה מעומק הלב לה' הטוב על כל מה שגמל עמו, ועל החסד שעתידי לעשות עמו, עדי נזכה לראות בישועתן של ישראל בביאת הגואל במהרה בימינו אמן.

* * *

מיר שטייען יעצט ביי א זמן שמחה ב"ה, מיין חשוב'ע זון הרב משה מרדכי שליט"א מאכט חתונה די וואך זיין

חשוב'ע חתן. ער קומט אריין אין א גוטע שטוב, בית אחי אדוני, דעם ברידער'ס שטוב. מקצת שבחו שלא בפניו, מפורסם בצדקתו, משיירי כנסת הגדולה. מיר זענען געוואקסן צוזאמען, ער איז כמעט ווי מיין רבי, איך האב אסאך געלערנט ביי אים, ער איז געווען די וועג ווייזער אין שטוב וויאזוי מ'דארף זיך צופירן. נישטא קיין ווערטער גענוג צו דאנקען דעם רבוננו של עולם אויף די חסד וואס ער האט געטון מיט אונז. דער אויבערשטער זאל געבן מ'זאל ווייטער זעהן שמחות און נחת, ביי דעם קינד און ביי אלע קינדער.

איך וויל באדאנקען דעם עולם וואס זענען געקומען געסט אויף שבת, און די אלע וואס וועלן זיך משתתף זיין אין די שמחה אי"ה במשך פון די וואך. ה' יודע ועד, אז ביי יעדע שמחה וואס איז דא ביי איינעם פון אנשי שלומינו, פריי איך זיך מיט די גאנצע הארץ, און איך נעם טייל ביי יעדע שמחה. דער אויבערשטער זאל געבן מ'זאל זיך קענען שטענדיג פרייען איינעם מיט'ן אנדערנ'ס שמחה, אלע זאלן זעהן תענוג ונחת ביי אלע קינדער און אייניקלעך.

איך האב געזעהן שטיין פון האדמו"ר מגור בעל פני מנחם ז"ל, ער האט געזאגט א טעם פארוואס מ'מאכט א פאך שפיל פאר א חתן, אז ס'האט א מקור אין די וואכעדיגע פרשה. ס'שטייט אז ווען יעקב איז אוועקגעגאנגען, און האט מיטגענומען די קינדער מיט זיך, האט אים לבן געזאגט פארוואס האסטו מיר נישט געזאגט, ואשלחך בשמחה ובשירים בתוף ובכנור (לא-כו), איך וואלט דיך אוועקגעשיקט מיט מוזיק. זאגט דער פני מנחם, אז לבן שיקט אוועק קינדער מיט מוזיק, איז מכל שכן מדה טובה מרובה, אז דער אויבערשטער העלפט אז מ'שיקט אוועק א קינד פון שטוב, ער שטעלט אויף אליינס א שטוב, ער האט חתונה און טוט א ערליכע שידוך, וויפיל מוזיק דארף מען בשעת מען שיקט אוועק די חתן פון די היים ער זאל גיין אויפבויען זיין שטוב.

זאל דער אויבערשטער געבן, עס זאל זיין שמחות אין אלע אידישע שטובער. א זמן פון שמחה איז א זמן פון השפעות טובות, שפע ברכה און הצלחה. אלע זאלן געבענטשט ווערן מיט וואס מ'דארף צו האבן, שמחות און נחת ביי די קינדער, מיט לאנגע געזונטע יארן. מיר זאלן זוכה זיין אינאיינעם אקעגן צו גיין משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' יעקב יוסף שימשאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסו בתו למול טוב	מוה"ר ר' יוסף לעפקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב	לע"נ הר"ר יצחק שלום ע"ה ב"ר משה נ"ו נפטר י"ז כסלו תשס"ב לפ"ק - ת.נ.צ.ב.ה נתנדב ע"י בנו מוה"ר ר' אשר אנשיל בינעט הי"ו	
מוה"ר ר' יעקב בער גרינוואלד הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והמצות	מוה"ר ר' משה יונתן גרינוווייג הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' נחמני יואל גיידא הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מוה"ר ר' אברהם פאלקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסו בנו החתן מנחם נ"ו למול טוב